

Irena
Gessner

Interdisciplinarno o skulpturi

Original u skulpturi, stručni simpozij
Muzeji Hrvatskog zagorja, Galerija Antuna Augustinčića
Klanjec, 4.-6.6. 2008.

↑ Skica za spomenik Titu – model, autorski odljev, autorizirani odljev, multipl, multipl; s izložbe *Antun Augustinčić – oko originala*, 2008. snimila: Irena Gessner

Galerija Antuna Augustinčića u Klanjcu pored svoje uobičajene galerijske djelatnosti organizira povremene stručne simpozije te objavljuje časopis *Anali Galerije Antuna Augustinčića*. Zbog toga ju stručna javnost prepoznaje kao jedan od referentnih centara za znanstveno-istraživačka pitanja u širokom polju bavljenja skulpturom. Potvrdio je to i ovogodišnji simpozij pod nazivom *Original u skulpturi*, održan početkom lipnja u prostorima Galerije. Okupljenim je izlagačima cilj bio sagledati raznovrsne aspekte pojma originala u skulpturi i njegovih korelata te dati prijedloge za raščišćavanje pojmova kojim se pri radu sa skulpturom svakodnevno služimo.

Stručni tim entuzijasta iz Galerije, uz organizacijski odbor od šest članova (Jadranka Damjanov, Frano Dulibić, Igor Fisković, Igor

Gliha, Irena Kraševac, Božidar Pejković), uspio je na simpoziju okupiti gotovo četrdeset izlagača kojima je skulptura u fokusu znanstveno-istraživačkog rada: arheologe, povjesničare umjetnosti, djelatnike sudske i pravničke prakse te stručnjake suvremenih digitalnih tehnologija. Treba međutim naglasiti očiti izostanak predstavnika iz MDC-a, kao i predstavnika s područja informacijskih znanosti.

Organizatori simpozija realizirali su u Salonu Galerije i manju izložbu *Antun Augustinčić – oko originala*, kao konkretan odgovor na podteme koje su bile fokusom simpozija. Autori su izložbe (Božidar Pejković i Davorin Vujčić) primjerima nekoliko Augustinčićevih skulptura dali prijedlog određenja i imenovanja stupnjeva originalnosti skulpture, koji koreliraju s umjetničkom vrijednošću svake

od tih skulptura u odnosu na njezin izvornik ili original.

Izlaganja su tematski varirala od recentnih arheoloških i povijesnoumjetničkih istraživanja preko radova s područja primijenjenih umjetnosti do izlaganja općega teorijskog karaktera. Igor Fisković predstavio je nalaz renesansnog kipa sv. Petra u Vrboskoj, a Vesna Lovrić Plantić izlagala je o dugogodišnjem istraživanju originala i njegovih korelata stojećeg sata s motivom balona braće Montgolfier iz fundusa Muzeja za umjetnost i obrt. Lavinija Belušić govorila je o kriterijima određenja i imenovanja skulpture prema primjerima iz talijanske renesansne traktatistike. Irena Kraševac skrenula nam je pozornost na takozvane "legalne kopije", kojih je izrada u okvirima školovanja na europskim umjetničkim akademijama u drugoj polovici 19. stoljeća bila nužnost i zadaća svakog umjetnika početnika. Dalibor Prančević citirao je i kontekstualizirao *Darovnicu* Ivana Meštrovića, aktualizirajući uvijek prisutan problem odnosa nasljednika prema umjetničkoj ostavštini, koji je često predodređen neposrednom željom (pisanom uredbom) samog umjetnika. Daina Glavočić u svojem je izlaganju evocirala probleme muzeološke prezentacije i etičnosti struke na primjeru skulpture Romola Venuccija *Forza della Volontà* na izložbi *Fiumani*. Zvonko Makočić, Jadranka Vinterhalter i Lovorka Magaš izlagali su o suvremenim autorima čiji se skulptorski radovi proširuju na pojmove *ready-madea*, privremene instalacije, ambijenta i druge.

Interdisciplinarnost simpozija ogledala se u sudjelovanju stručnjaka iz pravne, sudske i kriminalističke prakse (Igor Gliha, Mladen Vukmir, Lana Golub-Putrić, Josip Vrbić), koji su u svojim izlaganjima naglasili i rasvijetlili područje intelektualnog vlasništva, autorskih, vlasničkih i nasljednih prava vezanih uz kiparske opuse. Povjesničari umjetnosti pri radu se često suočavaju s tim pitanjima, a pokazuje se da je radi kvalitete rezultata nužna uska suradnja s kolegama iz spomenutih područja. U istom okviru govorilo se

i o tržišnoj potražnji i fluktuaciji likovnih umjetnina u regionalnom kontekstu, a s tim u vezi i o krivotvorenju, krijumčarenju i nelegalnoj preprodaji umjetnina.

Simpozij je proširen izlaganjima i prezentacijom Tomislava Hercigonje (Topomatika d.o.o.), Davorina Kerekovića i Krešimira Buntaka (Centar za strateška upravljanja, GIS forum), koji su sudionike upoznali sa specifičnim znanjima o najsuvremenijim tehnikama digitalizacije, softverskim programima i sustavima kojima su omogućeni potpuno novi pristupi i metode u svrhu zaštite, obnove, prezentacije ili reprodukcije kulturnih dobara. U izlaganju su se između ostalog dotakli visokokvalitetne obrade, restauracije i prezentacije skulpture Apoksiomena, dugogodišnjeg projekta u kojem su sudjelovali u suradnji s Hrvatskim restauratorskim zavodom.

Usko se nadovezujući na ovo područje, Boris Čučković, student druge godine na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, razmatrao je novonastale pojmovne nedoumice i legitimitet skulptura koje su produkt najnovijih programa za 3D digitalizaciju i njima srodnih strojeva za konkretizaciju takvih skulptura. To je predavanje bilo dobra naznaka konkretnih suvremenih problema na koje struka mora dati aktualan, nedvosmislen i znanstveno održiv odgovor. Razvidno je ipak da bi struka prethodno trebala razračunati s propustima prošlosti, kao što je primjerice pojmovlje koje, iako predstavlja glavni alat u svakodnevnom radu, na razini likovnih umjetnosti još nije ujednačeno. Prema riječima Božidara Pejkovića, tezaurus skulpture trebao bi obuhvatiti kolektivno znanje struke, a takav pojmovnik trebao bi biti relevantan i usporediv na međunarodnoj razini. Simpozijske rasprave vođene su u smjeru apostrofiranja aktualnih problema iz prakse. Iznesene su reakcije na neke situacije nastale u srazu ušutkane (i pasivne) struke i nerazumijevanja i nedostatnog senzibiliteta lokalnih vlasti i javnosti. Ponovno je istaknuto da je dužnost struke na znanstven, stručan i etički prihvatljiv način

prezentirati javnosti umjetnička djela tako da ona u procesu obrade i prezentacije ne gube na svojoj izvornoj umjetničkoj poruci. Donesena je i odluka da se u dogledno vrijeme formira radna skupina stručnjaka (uključujući i jezikoslovce) koji će nastojati pročitati stručno pojmvlje i postaviti okvire za njegovo uvrštavanje u svakodnevnu stručnu upotrebu.

Prethodni simpozij u Klanjcu, održan u svibnju 2003., bavio se aspektima skulpture na otvorenom. Opsežan zbornik simpozija, promoviran 2006.,¹ donio je vrijedne i zanimljive tekstove. Moglo bi se reći da je simpozij bio i jedan od katalizatora

¹ *Anali Galerije Antuna Augustinčića*, 21-25 (2001-2005), zbornik simpozija Skulptura na otvorenom, svibanj 2003., Klanjec, 2006.

duogodišnjega timskog istraživačkog projekta čiji je rezultat stručni vodič *Spomenici i fontane u gradu Zagrebu*,² koji potpisuje skupina autorica koje su svoja preliminarna istraživanja na tu temu iznijele na klanječkom simpoziju (2003.).

I ovogodišnji je simpozij koncentrirao pozitivnu energiju struke, koja bi se kroz dogledno vrijeme (do idućeg simpozija) mogla konkretizirati u novim publikacijama i kvalitetnim interdisciplinarnim projektima. Radove izlagača moći ćemo čitati u zborniku simpozija, koji će u realizaciju krenuti ujesen ove godine. ✕

² *Spomenici i fontane u gradu Zagrebu*, (skupina autorica: Božena Kličinović, Darija Alujević, Andreja Der-Hazarijan Vukić, Jasenka Ferber Bogdan i Ana Vranić), Zagreb, Gliptoteka HAZU – Grad Zagreb, Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode, 2007.

SUMMARY: ON SCULPTURE, IN AN INTERDISCIPLINARY WAY

At the beginning of June 2008 the Antun Augustinčić Gallery in Klanjec hosted a symposium entitled *Original in Sculpture*. The speakers, whose field of research is closely related to sculpture, intended to present an overview

of various aspects of the notion of original in sculpture and its correlates, as well as to agree upon the terminology used by art historians in their everyday work.